ทุนจดทะเบียนบริษัท คืออะไร ต้องมีเงินจริงไหม ขั้นต่ำเท่าไร และทุนชำระแล้วต่างกันอย่างไร

โดย เอกสยาม ชัยศร ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

> เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะกรณี การพิจารณาแต่ละเรื่องต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

สาระสำคัญโดยสรุป

- ทุนจดทะเบียนคือทุนเรือนหุ้นที่ระบุในหนังสือบริคณห์สนธิ แบ่งเป็นหุ้นมูลค่าเท่ากัน หุ้นละไม่ต่ำกว่าห้าบาท (มาตรา 1096 1098 (5) 1117)
- ทุนชำระแล้วคือส่วนของค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นส่งใช้จริง ครั้งแรกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าหุ้น ก่อนกรรมการขอจดทะเบียนบริษัท (มาตรา 1105 วรรคสาม 1110 1111)
- ค่าหุ้นต้องชำระเป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่ที่ประชุมตั้งบริษัทหรือมติพิเศษกำหนดให้ชำระด้วยแรงงานหรือทรัพย์สิน และผู้ถือหุ้นหักกลบลบหนี้กับบริษัทไม่ได้ (มาตรา 1119)
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่กำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทจำกัดทั่วไป แต่คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจต้องมีทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่าสองล้านบาท หรือสามล้านบาทสำหรับธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาต (พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว มาตรา 14)
- ทุนจดทะเบียนเกินห้าล้านบาทและชำระค่าหุ้นเป็นเงิน ต้องยื่นเอกสารที่ธนาคารออกให้และหนังสือยืนยันจำนวนเงินพร้อมคำขอจดทะเบียน ทั้งการจัดตั้งและการเพิ่มทุน (คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

- ค่าหุ้นที่ยังไม่ชำระ กรรมการเรียกได้เมื่อใดก็ได้ด้วยคำบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 21 วัน ไม่ชำระอาจถูกริบหุ้นและขายทอดตลาด และยังต้องรับผิดส่วนที่ขาด (มาตรา 1120 ถึง 1125 ฎีกาที่ 2837/2537)
- เพิ่มทุนและลดทุนต้องใช้มติพิเศษสามในสี่และจดทะเบียนภายใน 14 วัน การลดทุนต้องโฆษณาและแจ้งเจ้าหนี้ให้คัดค้านภายใน 30 วัน และลดได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุน (มาตรา 1220 ถึง 1228)

กฎหมายที่ใช้อ้างอิงในบทความนี้

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 ถึงมาตรา 1133 มาตรา 1145 มาตรา 1194 และมาตรา 1220 ถึงมาตรา 1228: ทุน หุ้น การชำระค่าหุ้น การเพิ่มทุนและลดทุน

2. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 14: ทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าว

3. พ.ร.บ.กำหนด ความผิด เกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และ มูลนิธิ พ.ศ. 2499 มาตรา 42 และมาตรา 48: เอกสารเท็จและการตีราคาทรัพย์สินแทนค่าหุ้นสูงเกินจริง

4. คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567: หลักฐานการชำระค่าหุ้นเมื่อทุนเกินห้าล้านบาท

คำตอบโดยสรุป

ทุนจดทะเบียนคือจำนวนทุนที่บริษัทจำกัดแบ่งเป็นหุ้นมูลค่าเท่ากันและลงไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ ไม่ใช่เงินที่ต้องวางครบในวันจดทะเบียน กฎหมายบังคับให้ชำระค่าหุ้นครั้งแรกไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าหุ้น ส่วนที่เหลือผู้ถือหุ้นยังเป็นหนี้บริษัทจนกว่าจะชำระครบ และต้องชำระเป็นเงินจริง จะหักกลบกับหนี้ที่บริษัทค้างตนไม่ได้

ทุนจดทะเบียนคืออะไร: ทุนเรือนหุ้นในหนังสือบริคณห์สนธิและหุ้นมูลค่าเท่ากัน

ทุนจดทะเบียนคือจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ผู้เริ่มก่อการกำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิตามมาตรา 1098 (5) แบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กันตามมาตรา 1096 และหุ้นหนึ่งมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าบาทตามมาตรา 1117 ทุนจดทะเบียนจึงเป็นตัวเลขทางกฎหมายที่บอกว่าผู้ถือหุ้นรับจะลงเงินในบริษัทเท่าใด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นิยามบริษัทจำกัดจากโครงสร้างทุน มาตรา 1096 บัญญัติว่าบริษัทจำกัดคือบริษัท "ซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ"[1] ถ้อยคำนี้มีสองส่วนที่ต้องอ่านคู่กัน ส่วนแรกคือทุนต้องแบ่ง

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

เป็นหุ้นมูลค่าเท่ากัน ส่วนที่สองคือความรับผิดของผู้ถือหุ้นผูกกับเงินค่าหุ้นที่ยังไม่ได้ส่งใช้ ทุนจดทะเบียนจึงไม่ได้เป็นเพียงตัวเลขในหนังสือรับรองบริษัท แต่เป็นฐานของความรับผิดจำกัดที่ทำให้บริษัทจำกัดต่างจากห้างหุ้นส่วนสามัญ

ผู้เริ่มก่อการต้องระบุทุนตั้งแต่ขั้นแรกของการตั้งบริษัท มาตรา 1097 ให้บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเริ่มก่อการโดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และมาตรา 1098 กำหนดรายการที่หนังสือบริคณห์สนธิต้องมี โดยอนุมาตรา (5) คือ "จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร"[2] ตัวอย่างเช่น ทุนจดทะเบียน 1,000,000 บาท แบ่งเป็น 10,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100 บาท หรือแบ่งเป็น 200,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 5 บาท ก็ได้ เพราะมาตรา 1117 ห้ามเพียงมิให้มูลค่าของหุ้นหนึ่งต่ำกว่าห้าบาท[3]

เมื่อจดทะเบียนแล้ว ทุนจดทะเบียนผูกพันบริษัทในฐานะข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิ มาตรา 1145 ห้ามเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิเว้นแต่โดยมติพิเศษ[12] การเปลี่ยนจำนวนทุนจึงต้องผ่านกระบวนการเพิ่มทุนหรือลดทุนตามมาตรา 1220 ถึงมาตรา 1228 ซึ่งอธิบายในหัวข้อเพิ่มทุนและลดทุนด้านล่าง ผู้ที่กำลังเตรียมจดทะเบียนบริษัทอ่านลำดับขั้นตอนทั้งหมดได้ในบทความ จดทะเบียนบริษัทจำกัด ขั้นตอน เอกสาร และค่าใช้จ่าย และพื้นฐานของบริษัทจำกัดในบทความ บริษัทจำกัดคืออะไร

ทุนจดทะเบียนกับทุนชำระแล้วต่างกันอย่างไร: ค่าหุ้นครั้งแรกไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า

ทุนชำระแล้วคือส่วนของค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นส่งใช้ให้บริษัทจริง กฎหมายบังคับให้ส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าหุ้นตามมาตรา 1105 วรรคสาม และมาตรา 1110 วรรคสอง และกรรมการขอจดทะเบียนบริษัทได้เมื่อเงินจำนวนนั้นใช้เสร็จแล้วตามมาตรา 1111

มาตรา 1105 วรรคสามบัญญัติว่า "เงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมิให้น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้"[3] และมาตรา 1110 วรรคสองกำหนดหน้าที่ของกรรมการว่า เมื่อรับมอบการจากผู้เริ่มก่อการแล้ว "ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้เป็นตัวเงิน เรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า"[4] เกณฑ์ร้อยละยี่สิบห้าคิดรายหุ้น ไม่ใช่คิดจากทุนรวม ผู้ถือหุ้นแต่ละรายจึงต้องชำระหุ้นของตนอย่างน้อยหนึ่งในสี่ ผู้ถือหุ้นรายหนึ่งชำระเต็มแทนอีกรายที่ไม่ชำระเลยไม่ได้

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

มาตรา 1111 เชื่อมการชำระค่าหุ้นเข้ากับการจดทะเบียน โดยบัญญัติว่า "เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา 1110 ได้ใช้เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น" และให้คำขอระบุ "(3) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้ว หุ้นละเท่าใด (4) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด"[4] ตัวเลขทุนชำระแล้วในหนังสือรับรองบริษัทจึงเป็นข้อความที่กรรมการรับรองต่อนายทะเบียนว่าบริษัทได้รับเงินแล้วจริง

ตัวอย่าง: ทุนจดทะเบียน 1,000,000 บาท (10,000 หุ้น หุ้นละ 100 บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
ทุนจดทะเบียนตามหนังสือบริคณห์สนธิ (มาตรา 1098 (5))	1,000,000
ชำระขั้นต่ำก่อนขอจดทะเบียน หุ้นละ 25 บาท (มาตรา 1105 วรรคสาม 1110)	250,000
ค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นยังค้างบริษัท หุ้นละ 75 บาท (มาตรา 1120)	750,000
ความรับผิดสูงสุดของผู้ถือหุ้นต่อหนี้ของบริษัทในขณะนั้น (มาตรา 1096)	750,000

ตารางแสดงว่าทุนจดทะเบียนกับทุนชำระแล้วเป็นตัวเลขคนละตัว และส่วนต่างระหว่างสองตัวเลขคือหนี้ค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นยังค้างบริษัท ถ้าบริษัทมีหนี้สินเกินทรัพย์สิน ส่วนต่างนี้คือเงินที่ผู้ถือหุ้นอาจถูกเรียกให้ชำระ ผู้ถือหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้วไม่ต้องรับผิดในหนี้ของบริษัทเกินกว่านั้น นี่คือความหมายในทางปฏิบัติของความรับผิดจำกัดตามมาตรา 1096

ทุนจดทะเบียนบริษัทขั้นต่ำเท่าไร: ไม่มีขั้นต่ำทั่วไป แต่มีขั้นต่ำตามกฎหมายเฉพาะ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทจำกัดทั่วไป ข้อจำกัดที่มีคือผู้เริ่มก่อการตั้งแต่สองคนตามมาตรา 1097 และหุ้นละไม่ต่ำกว่าห้าบาทตามมาตรา 1117 ทุนขั้นต่ำเป็นจำนวนเงินมาจากกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 14

ในทางทฤษฎี ผู้เริ่มก่อการสองคนที่ถือหุ้นคนละหนึ่งหุ้น หุ้นละห้าบาท ทำให้ทุนจดทะเบียนต่ำได้เพียงสิบบาท แต่ตัวเลขเช่นนั้นไม่ได้สะท้อนการทำธุรกิจจริง เพราะทุนชำระแล้วคือเงินตั้งต้นที่บริษัทใช้จ่ายได้ และเป็นตัวเลขที่ธนาคาร คู่ค้า และหน่วยงานรัฐเห็นในหนังสือรับรอง ทุนที่ต่ำเกินความต้องการเงินของกิจการทำให้บริษัทต้องกู้ยืมจากกรรมการหรือผู้ถือหุ้นตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งสร้างปัญหาทางบัญชีและภาษีตามมา

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

กฎหมายเฉพาะที่สำคัญสำหรับบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นต่างชาติคือ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 14 ซึ่งบัญญัติว่าทุนขั้นต่ำที่คนต่างด้าวใช้ในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทย "ต้องไม่น้อยกว่าสองล้านบาท" และถ้าเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ "ต้องไม่น้อยกว่าสามล้านบาท"[11] บริษัทที่คนต่างด้าวถือหุ้นจึงต้องตรวจสถานะตามนิยามคนต่างด้าวก่อนกำหนดทุน รายละเอียดเรื่องสัดส่วนการถือหุ้น ใบอนุญาต และสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนอยู่ในบทความ การลงทุนของต่างชาติและสิทธิประโยชน์ BOI นอกจากนี้ ธุรกิจบางประเภทที่มีกฎหมายกำกับดูแลเฉพาะอาจกำหนดทุนหรือฐานะการเงินขั้นต่ำเป็นเงื่อนไขของใบอนุญาต ซึ่งต้องตรวจกฎหมายของธุรกิจนั้นเป็นรายกรณี

ทุนจดทะเบียนต้องมีเงินจริงไหม: มาตรา 1119 ห้ามหักกลบลบหนี้ และหลักฐานธนาคารเมื่อทุนเกินห้าล้านบาท

ต้องมีเงินจริงในส่วนที่แจ้งว่าชำระแล้ว มาตรา 1119 บังคับว่าหุ้นทุกหุ้นต้องใช้เป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นที่ออกเพื่อตอบแทนแรงงานหรือทรัพย์สินตามมาตรา 1108 (5) หรือมาตรา 1221 และในการใช้เงินค่าหุ้น ผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัทไม่ได้ ทุนที่เกินห้าล้านบาทต้องมีเอกสารธนาคารยืนยันการรับเงินตามคำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567

มาตรา 1119 มีสองวรรค วรรคแรกบัญญัติว่า "หุ้นทุก ๆ หุ้นจำต้องให้ใช้เป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา 1108 อนุมาตรา (5) หรือมาตรา 1221" วรรคสองบัญญัติว่า "ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้นนั้น ผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัทหาได้ไม่"[5] วรรคแรกปิดทางชำระค่าหุ้นด้วยสิ่งอื่นนอกจากเงิน เว้นแต่ผ่านที่ประชุมตั้งบริษัทหรือมติพิเศษ วรรคสองปิดทางที่ผู้ถือหุ้นจะอ้างว่าบริษัทค้างเงินตน เช่น เงินที่กรรมการสำรองจ่ายแทนบริษัท แล้วนำมาหักกับค่าหุ้นที่ตนต้องชำระ เหตุผลคือค่าหุ้นเป็นทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ทุกรายของบริษัทพึ่งพา ถ้าผู้ถือหุ้นหักกลบได้ ผู้ถือหุ้นจะได้รับชำระหนี้ของตนก่อนเจ้าหนี้รายอื่นโดยไม่ต้องผ่านลำดับใด

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเพิ่มการตรวจหลักฐานสำหรับบริษัทที่มีทุนสูง คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2567 ใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2567 และยกเลิกคำสั่งที่ 1/2566 กำหนดว่าการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทที่มีทุนเกินห้าล้านบาทและชำระค่าหุ้นเป็นเงิน ต้องยื่นเอกสารที่ธนาคารออกให้เพื่อรับรองว่ากรรมการคนหนึ่งคนใดได้รับเงินค่าหุ้นตามจำนวนที่ชำระแล้ว พร้อมหนังสือยืนยันจากกรรมการผู้ขอจดทะเบียนว่าเงินนั้นเป็นเงินค่าหุ้น ไปพร้อมคำขอจดทะเบียน ถ้ายื่นเอกสารดังกล่าวพร้อมคำขอไม่ได้ เพราะกรรมการทุกคนเป็นชาวต่างชาติ หรือได้รับการส่งเสริมหรือได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากหน่วยงานด้านการส่งเสริมการลงทุน เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

การลงทุน หรือ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้ ยื่น หนังสือ ชี้แจง เหตุ แทน แล้ว ส่ง เอกสาร จาก ธนาคารแสดงว่าบริษัทได้รับเงินค่าหุ้น พร้อมหนังสือยืนยันจากบริษัท ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ นายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียน ถ้าชำระค่าหุ้นด้วยทรัพย์สิน ต้องมีหนังสือยืนยันของเจ้าของกรรมสิทธิ์ ว่าจะโอนทรัพย์สินให้บริษัท พร้อมรายละเอียดทรัพย์สิน และสำเนาเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ถ้าเป็น ทรัพย์สินมีทะเบียน ถ้าชำระด้วยแรงงาน ต้องมีหนังสือยืนยันพร้อมหลักฐาน เช่น สำเนาสัญญาจ้าง การเพิ่มทุนจนทุนเดิมรวมกับทุนที่เพิ่มใหม่เกินห้าล้านบาท ต้องยื่นเอกสารจากธนาคารแสดงว่าบริษัทได้รับเงินค่าหุ้นเฉพาะส่วนที่เพิ่มทุน พร้อมหนังสือยืนยันจากบริษัท ไปพร้อมคำขอจดทะเบียนเพิ่มทุน คำสั่งไม่ได้เปิดให้ยื่นหนังสือชี้แจงเหตุแทนในกรณีเพิ่มทุน บริษัทที่ยื่นหนังสือชี้แจงเหตุแล้วไม่ส่งเอกสารภายใน 15 วัน นายทะเบียนจะหมายเหตุข้อควรทราบในหนังสือรับรองบริษัทว่า “นิติบุคคลนี้ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ว่ามีการรับชำระเงินลงหุ้นหรือเงินค่าหุ้นตามทุนที่จดทะเบียนไว้” และจะยกเลิกหมายเหตุนั้นเมื่อบริษัทส่งเอกสารครบ หรือจดทะเบียนลดทุนลงเหลือไม่เกินห้าล้านบาท[6]

การแจ้งทุนชำระแล้วโดยไม่มีเงินจริงไม่ได้เป็นเพียงปัญหาเอกสาร พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 มาตรา 42 ลงโทษผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทที่ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของบริษัท เพื่อลวงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ ด้วยโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนมาตรา 48 ลงโทษผู้ที่โดยทุจริตกำหนดค่าแรงงานหรือทรัพย์สินที่นำมาลงแทนเงินค่าหุ้นให้สูงกว่ามูลค่าที่แท้จริง เป็นความผิดทางพินัยที่ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท[7] กรรมการที่ลงนามรับรองตัวเลขทุนชำระแล้วจึงควรเก็บหลักฐานการรับเงินค่าหุ้นทุกงวดไว้ในสมุดบัญชีของบริษัท ความรับผิดทางอาญาของกรรมการในกรณีอื่นอธิบายในบทความ ความรับผิดทางอาญาของกรรมการบริษัท

ค่าหุ้นที่ยังไม่ชำระ: การเรียกชำระ ดอกเบี้ย การริบหุ้น และความรับผิดของผู้โอนหุ้น

ค่าหุ้นส่วนที่ยังไม่ชำระเป็นหนี้ที่ผู้ถือหุ้นค้างบริษัท กรรมการเรียกให้ชำระได้เมื่อใดก็ได้ด้วยจดหมายลงทะเบียนล่วงหน้าไม่ต่ำกว่ายี่สิบเอ็ดวันตามมาตรา 1120 และมาตรา 1121 ผู้ที่ไม่ชำระต้องเสียดอกเบี้ย อาจถูกริบหุ้นและขายทอดตลาดตามมาตรา 1122 ถึงมาตรา 1125 และศาลฎีกาให้บริษัทฟ้องเรียกส่วนที่ขาดได้

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

มาตรา 1120 ให้อำนาจกรรมการว่า "บรรดาเงินค่าหุ้นซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น กรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้นส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น" และมาตรา 1121 กำหนดวิธีเรียกว่าต้อง "ส่งคำบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่ายี่สิบเอ็ดวันด้วย จดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์"[5] ศาลฎีกาในคำพิพากษาที่ 5276/2538 วินิจฉัยว่าเมื่อชำระค่าหุ้นงวดแรกแล้ว กรรมการมีอำนาจเรียกค่าหุ้นที่ค้างให้ชำระครบทีเดียวหรือแบ่งเป็นงวดเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่บริษัทยังดำรงอยู่ และการที่บริษัทฟ้องเรียกค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นค้างหุ้นละ 75 บาท ไม่เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต[9] ข้อนี้สำคัญสำหรับผู้ถือหุ้นที่เข้าใจว่าทุนส่วนที่ยังไม่ชำระเป็นเพียงตัวเลขที่ไม่มีใครเรียก

ถ้าผู้ถือหุ้นไม่ชำระตามวันกำหนด มาตรา 1122 ให้ผู้นั้นเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่กำหนดให้ส่งใช้จนถึงวันที่ส่ง เสร็จ จากนั้นมาตรา 1123 ให้กรรมการส่งคำบอกกล่าวด้วย จดหมายลงทะเบียน อีกครั้ง กำหนดเวลาพอสมควร และ "จะแจ้งไปด้วยก็ได้ว่า ถ้าไม่ใช้เงินตามเรียก หุ้นนั้นอาจจะถูกริบ" เมื่อคำบอกกล่าวมีข้อแถลงเรื่องการริบหุ้นแล้ว มาตรา 1124 ให้กรรมการบอกริบหุ้นได้เมื่อใดก็ได้ตราบที่เงินยังค้าง และมาตรา 1125 ให้นำหุ้นที่ริบออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า นำเงินไปหักค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ย ถ้ามีเงินเหลือต้องคืนผู้ถือหุ้นเดิม[8]

ศาลฎีกาวางแนวไว้สองเรื่องที่ทำให้กลไกนี้ใช้ได้จริง เรื่องแรก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4003/2559 วินิจฉัยว่าเมื่อผู้ถือหุ้นไม่ชำระค่าหุ้นอีกร้อยละ 75 ตามที่กรรมการเรียก บริษัทมีสิทธิริบหุ้นโดยไม่ต้องรอให้ที่ประชุมใหญ่ประชุมวินิจฉัยก่อน เพราะกฎหมายไม่ได้ให้สิทธิผู้ถือหุ้นเรียกร้องให้จัดประชุมก่อนจึงจะชำระ เรื่องที่สอง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2837/2537 วินิจฉัยว่าเมื่อบริษัทริบหุ้นและขายทอดตลาดได้เงินน้อยกว่าค่าหุ้นที่ค้าง บริษัทมีอำนาจฟ้องให้ผู้จองซื้อหุ้นชำระส่วนที่ยังขาดได้ดังหนี้ทั่วไป เพราะการเข้าชื่อซื้อหุ้นผูกพันผู้เข้าชื่อให้ชำระค่าหุ้นแก่บริษัทตามมาตรา 1106[9] การริบหุ้นจึงไม่ใช่ทางพ้นหนี้ของผู้ถือหุ้น

การโอนหุ้นที่ยังชำระไม่เต็มก็ไม่ทำให้ผู้โอนพ้นความรับผิดทันที มาตรา 1133 บัญญัติว่าผู้โอน "ยังคงต้องรับผิดในจำนวนเงินที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบถ้วนนั้น" แต่ไม่ต้องรับผิดในหนี้ของบริษัทที่เกิดหลังโอน ไม่ต้องออกส่วนใช้หนี้เว้นแต่ผู้ถือหุ้นปัจจุบันไม่สามารถชำระได้ และห้ามฟ้องผู้โอนเมื่อพ้นสองปีนับแต่จดแจ้งการโอนในทะเบียนผู้ถือหุ้น[10] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2531/2538 อธิบายว่าความรับผิดตามมาตรา 1133 คือความรับผิดต่อเจ้าหนี้ของบริษัทที่ผู้โอนเคยถือหุ้นอยู่ ไม่ใช่ความรับผิดต่อบริษัทในเงินค่าหุ้นที่โอนไปแล้วและใช้ยันบริษัทได้[9] ผู้ซื้อหุ้นต่อจากผู้อื่นจึงควรตรวจว่าหุ้นที่ซื้อชำระเต็มมูลค่าแล้วหรือไม่ เพราะผู้รับโอนเข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นที่ค้างค่าหุ้นแทน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

เพิ่มทุนและลดทุนจดทะเบียน: มติพิเศษ สิทธิของผู้ถือหุ้นเดิม และการคุ้มครองเจ้าหนี้

การเพิ่มทุนทำได้ด้วยการออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษตามมาตรา 1220 หุ้นใหม่ต้องเสนอขายผู้ถือหุ้นเดิมตามสัดส่วนตามมาตรา 1222 ส่วนการลดทุนทำได้ด้วยมติพิเศษตามมาตรา 1224 แต่ลดต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุนไม่ได้ และต้องแจ้งเจ้าหนี้ให้คัดค้านภายในสามสิบวัน ทั้งสองกรณีต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่ลงมติตามมาตรา 1228

มติพิเศษคือมติที่ได้คะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา 1194 การเพิ่มทุนตามมาตรา 1220 ต้องใช้มติประเภทนี้ ถ้าจะออกหุ้นใหม่ให้ชำระด้วยสิ่งอื่นนอกจากเงิน มาตรา 1221 ต้องใช้มติพิเศษอีกชั้นหนึ่ง และมาตรา 1222 บังคับให้เสนอหุ้นใหม่แก่ผู้ถือหุ้นเดิม "ตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่" ด้วยหนังสือบอกกล่าวที่ระบุจำนวนหุ้นและวันสิ้นสุดคำเสนอ เมื่อพ้นกำหนดหรือผู้ถือหุ้นปฏิเสธ กรรมการจึงขายหุ้นนั้นให้ผู้ถือหุ้นคนอื่นหรือรับซื้อไว้เองได้[12] สิทธิซื้อหุ้นตามสัดส่วนนี้ป้องกันไม่ให้ผู้ถือหุ้นเสียงข้างมากใช้การเพิ่มทุนลดสัดส่วนของผู้ถือหุ้นเสียงข้างน้อย ขั้นตอนการเรียกประชุมและการลงมติอยู่ในบทความ การประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นและมติกรรมการ

การลดทุนกระทบเจ้าหนี้โดยตรงเพราะเป็นการลดเงินที่เจ้าหนี้พึ่งพา กฎหมายจึงวางเงื่อนไขไว้มากกว่ามาตรา 1224 ให้ลดได้ด้วยการลดมูลค่าหุ้นหรือลดจำนวนหุ้นโดยมติพิเศษ มาตรา 1225 ห้ามลดทุน "ให้ถึงต่ำกว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมด" มาตรา 1226 บังคับให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งคราว และมีหนังสือถึงเจ้าหนี้ที่บริษัทรู้ ให้ส่งคำคัดค้านภายในสามสิบวัน ถ้ามีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะลดทุนไม่ได้จนกว่าจะชำระหนี้หรือให้ประกันแก่เจ้าหนี้รายนั้น และมาตรา 1227 ให้ผู้ถือหุ้นที่ได้รับเงินคืนจากการลดทุนยังต้องรับผิดต่อเจ้าหนี้ที่ไม่ทราบความโดยไม่ใช่ความผิดของตน เพียงจำนวนที่ได้รับคืนภายในสองปีนับแต่วันจดทะเบียนลดทุน[13]

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1509/2566 แสดงว่าการลดทุนต้องเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นทุกฝ่ายด้วย ในคดีนั้นบริษัทลดทุนโดยลดจำนวนหุ้นเพื่อตัดขาดทุนสะสม ซึ่งศาลยอมรับว่าทำได้ แต่หุ้นบางส่วนชำระเต็ม 25 บาท ขณะที่หุ้นของผู้ถือหุ้นรายหนึ่งชำระเพียง 6.25 บาท การลดจำนวนหุ้นจึงทำให้ผู้ถือหุ้นรายนั้นพ้นหน้าที่ชำระค่าหุ้นส่วนที่ถูกลด ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผู้ถือหุ้นรายนั้นมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษ ต้องห้ามออกเสียงตามมาตรา 1185 เมื่อไม่นับคะแนนเสียงของผู้นั้น มติไม่ถึงสามในสี่ จึงเพิกถอนมติลดทุนและมติเพิ่มทุนที่ต่อเนื่องกัน และวางแนวว่าก่อนลดทุนโดยลดจำนวนหุ้น บริษัทต้องให้ผู้ถือหุ้นที่ชำระไม่เต็มชำระค่าหุ้นให้เต็มเสียก่อน[9]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

กฎหมายเปรียบเทียบ: ทุนขั้นต่ำและการชำระค่าหุ้นในอังกฤษและเยอรมนี

อังกฤษกำหนดทุนขั้นต่ำเฉพาะบริษัทมหาชน (public company) และบังคับให้ชำระค่าหุ้นอย่างน้อยหนึ่งในสี่ของมูลค่า ส่วนเยอรมนีกำหนดทุนขั้นต่ำของบริษัทจำกัด GmbH ไว้สองหมื่นห้าพันยูโร และให้ชำระหนึ่งในสี่ของมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้นก่อนยื่นจดทะเบียน ไทยใช้หลักหนึ่งในสี่แบบเดียวกันแต่ไม่กำหนดทุนขั้นต่ำทั่วไป

ในอังกฤษ Companies Act 2006 section 586(1) กำหนดว่าบริษัทมหาชนจัดสรรหุ้นได้เมื่อหุ้นนั้นได้ชำระอย่างน้อยหนึ่งในสี่ของมูลค่า (nominal value) และส่วนเกินมูลค่าทั้งหมด และ section 763(1) กำหนดทุนขั้นต่ำที่ได้รับอนุญาต (authorised minimum) ของบริษัทมหาชนไว้ 50,000 ปอนด์สเตอร์ลิง ทั้งสองมาตราใช้กับบริษัทมหาชน[14] บริษัทจำกัดไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใกล้เคียงกับบริษัทเอกชนของอังกฤษในแง่ห้ามชี้ชวนประชาชน แต่ไทยนำหลักชำระหนึ่งในสี่มาใช้กับบริษัทจำกัดทุกบริษัท

ในเยอรมนี Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG) § 5 วรรคหนึ่งบัญญัติว่าทุนของบริษัท (Stammkapital) ต้องมีอย่างน้อยสองหมื่นห้าพันยูโร และ § 7 วรรคสอง ห้ามยื่นขอจดทะเบียนจนกว่าจะได้ชำระหนึ่งในสี่ของมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้น (Geschäftsanteil) ที่ไม่ได้ตกลงชำระด้วยทรัพย์สิน และกำหนดยอดชำระรวมขั้นต่ำเพิ่มอีกชั้นหนึ่ง[15] เมื่อเทียบกันแล้ว ไทยใช้เกณฑ์ร้อยละยี่สิบห้ารายหุ้นแบบเดียวกับเยอรมนี แต่ไม่กำหนดทุนขั้นต่ำ การคุ้มครองเจ้าหนี้ของไทยจึงอาศัยกลไกอื่นแทนจำนวนทุน ได้แก่ การห้ามหักกลบค่าหุ้นตามมาตรา 1119 ขั้นตอนลดทุนตามมาตรา 1224 ถึงมาตรา 1227 และหลักฐานธนาคารตามคำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567

การวิเคราะห์ทุนจดทะเบียนทางนิติเศรษฐศาสตร์และความรู้ข้ามศาสตร์

ทางนิติเศรษฐศาสตร์ ทุนจดทะเบียนเป็นเครื่องมือจัดสรรความเสี่ยงระหว่างผู้ถือหุ้นกับเจ้าหนี้ ความรับผิดจำกัดผลักความเสี่ยงส่วนหนึ่งไปยังเจ้าหนี้ หลักทุนตามกฎหมาย (legal capital) จึงพยายามประกันว่าผู้ถือหุ้นได้ลงเงินจริงก่อน แต่งานวิชาการตั้งข้อสงสัยว่าทุนขั้นต่ำปกป้องเจ้าหนี้ได้จริงเพียงใด

Frank Easterbrook และ Daniel Fischel อธิบายว่าความรับผิดจำกัดลดต้นทุนการติดตามดูแล (monitoring) ของผู้ถือหุ้นและทำให้หุ้นซื้อขายได้ แต่ก็ผลักความเสี่ยงบางส่วนไปยังเจ้าหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้ที่ทำสัญญาได้จะชดเชยด้วยดอกเบี้ยหรือหลักประกัน[16] Michael Jensen และ William Meckling วิเคราะห์ต้นทุนตัวแทน (agency cost) ของหนี้ ว่าเมื่อผู้ถือหุ้นมีเงินของตนในบริษัทน้อย ผู้ถือหุ้นมีแรงจูงใจเลือก

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

โครงการเสี่ยงสูงเพราะได้ผลกำไรเต็มแต่รับผลขาดทุนจำกัด[16] ในกรอบนี้ ทุนชำระแล้วคือส่วนได้เสียของผู้ถือหุ้นที่ลดแรงจูงใจดังกล่าว เกณฑ์ร้อยละยี่สิบห้าและการห้ามหักกลบตามมาตรา 1119 ของไทยจึงทำหน้าที่ประกันว่าส่วนได้เสียนั้นมีอยู่จริง ไม่ใช่ตัวเลขบนกระดาษ

อย่างไรก็ดี John Armour ตั้งคำถามว่าหลักทุนตามกฎหมายเป็นแนวคิดที่ล้าสมัยหรือไม่ และสรุปว่าทุนตามกฎหมายไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมในการคุ้มครองเจ้าหนี้อีกต่อไป โดยเฉพาะเมื่อเป็นกฎบังคับ เพราะเจ้าหนี้ที่ต่อรองได้ เช่น ธนาคาร คุ้มครองตนเองด้วยข้อสัญญาที่ปรับตามความเสี่ยงของลูกหนี้แต่ละรายอยู่แล้ว ส่วนเจ้าหนี้ที่ต่อรองไม่ได้ เช่น ผู้เสียหายจากการละเมิด ควรได้รับความคุ้มครองด้วยกฎที่ออกแบบเฉพาะ ขณะที่ Peter Mülbert และ Max Birke ตั้งคำถามจากอีกด้านหนึ่งว่ามีเหตุผลเพียงพอหรือไม่ที่จะคัดค้านกฎทุนของสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นหลักสำคัญของกฎหมายบริษัทในสหภาพยุโรปมาช้านาน[16] ข้อถกเถียงนี้ช่วยอธิบายทางเลือกของไทย ไทยไม่กำหนดทุนขั้นต่ำทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อวิจารณ์ของ Armour แต่ยังคงกฎว่าด้วยความจริงของทุน ได้แก่ การชำระเป็นเงิน การห้ามหักกลบ หลักฐานธนาคาร และขั้นตอนลดทุนที่ให้เจ้าหนี้คัดค้านได้

ในมุมการเงินและการบัญชี ทุนจดทะเบียนยังเป็นสัญญาณ (signal) ต่อคู่ค้า ทุนชำระแล้วที่สูงแสดงว่าผู้ถือหุ้นยอมรับความเสี่ยงของตนก่อน แต่สัญญาณนี้มีความหมายเฉพาะเมื่อตรวจสอบได้ ทุนจดทะเบียนสูงที่ชำระเพียงร้อยละยี่สิบห้าไม่ได้บอกฐานะการเงินของบริษัท ผู้ที่ประเมินคู่ค้าจึงควรอ่านทุนชำระแล้วคู่กับงบการเงินที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ไม่ใช่อ่านทุนจดทะเบียนอย่างเดียว

ทุนจดทะเบียนควรตั้งเท่าไรดี: ข้อพิจารณาก่อนกำหนดทุนในหนังสือบริคณห์สนธิ

ทุนจดทะเบียนที่เหมาะสมขึ้นกับทุนขั้นต่ำที่กฎหมายเฉพาะหรือคู่สัญญากำหนด เงินที่ผู้ถือหุ้นพร้อมชำระจริง ความรับผิดที่ผู้ถือหุ้นรับได้ และภาระเอกสารเมื่อทุนเกินห้าล้านบาท ทุนที่สูงเกินเงินที่มีจริงทำให้ผู้ถือหุ้นมีหนี้ค่าหุ้นค้าง ไม่ได้ทำให้บริษัทน่าเชื่อถือขึ้นเสมอไป

1. **ทุนขั้นต่ำตามกฎหมายเฉพาะ** ถ้ามีผู้ถือหุ้นต่างชาติ ตรวจพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว มาตรา 14 และกฎหมายใบอนุญาตของธุรกิจนั้นก่อนกำหนดตัวเลข
2. **ความต้องการเงินจริงของกิจการ** ประมาณค่าใช้จ่ายช่วงก่อนมีรายได้ เช่น ค่าเช่า เงินเดือน และสินค้า แล้วกำหนดทุนชำระแล้วให้พอ แทนการให้กรรมการให้บริษัทกู้ยืม
3. **ความรับผิดของผู้ถือหุ้น** ส่วนที่ยังไม่ชำระคือหนี้ที่ผู้ถือหุ้นอาจถูกเรียกตามมาตรา 1120 และถูกริบหุ้นตามมาตรา 1124 ถ้าไม่ตั้งใจชำระเต็ม ไม่ควรตั้งทุนสูงเพื่อภาพลักษณ์

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

4. **สัดส่วนผู้ถือหุ้นและอำนาจออกเสียง** จำนวนหุ้นกำหนดสัดส่วนเสียงในมติพิเศษสามในสี่ ผู้ถือหุ้นที่ต้องการเสียงคัดค้านมติพิเศษต้องถือหุ้นเกินหนึ่งในสี่ของเสียงที่มาประชุม

5. **เอกสารและหลักฐานธนาคาร** ทุนเกินห้าล้านบาทต้องยื่นเอกสารธนาคารพร้อมคำขอจดทะเบียนตามคำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567 กำหนดส่งภายหลังภายใน 15 วันมีเฉพาะการจดทะเบียนจัดตั้งหรือการควบรวมที่ตั้งเป็นบริษัทใหม่ ซึ่งยื่นหนังสือชี้แจงเหตุแทน ถ้าตั้งใจเพิ่มทุนภายหลัง ควรเตรียมเอกสารธนาคารไว้ก่อนยื่นคำขอ

6. **แผนเพิ่มทุนในอนาคต** การเพิ่มทุนต้องใช้มติพิเศษ เสนอหุ้นตามสัดส่วน และจดทะเบียนภายในสิบสี่วัน การเริ่มด้วยทุนที่พอดีแล้วเพิ่มเมื่อจำเป็นมักง่ายกว่าการลดทุนภายหลัง ซึ่งต้องแจ้งเจ้าหนี้และรอคำคัดค้าน

ประเด็นภาษีที่เกี่ยวกับทุน เช่น การกู้ยืมเงินจากกรรมการแทนการเพิ่มทุน หรือภาษีเงินปันผล อยู่นอกขอบเขตบทความนี้ อ่านเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ eksiamtax.com ส่วนการเลิกบริษัทและการคืนทุนแก่ผู้ถือหุ้นเมื่อปิดกิจการอยู่ในบทความ ปิดบริษัท เลิกบริษัทและชำระบัญชี

คำถามที่พบบ่อยเรื่องทุนจดทะเบียนบริษัท

คำตอบด้านล่างสรุปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 ถึงมาตรา 1125 และมาตรา 1220 ถึงมาตรา 1228 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว มาตรา 14 คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่อ้างในบทความ

ทุนจดทะเบียนคืออะไร

ทุนจดทะเบียนคือจำนวนทุนเรือนหุ้นที่บริษัทกำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1098 (5) โดยแบ่งเป็นหุ้นมูลค่าเท่ากัน ตามมาตรา 1096 หุ้นละไม่ต่ำกว่าห้าบาทตามมาตรา 1117 ทุนจดทะเบียนเป็นเพดานที่ผู้ถือหุ้นรับว่าจะชำระให้บริษัท และเป็นตัวกำหนดขอบเขตความรับผิดของผู้ถือหุ้นต่อหนี้ของบริษัท ไม่ใช่ยอดเงินที่บริษัทต้องมีในบัญชีตลอดเวลา

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

ทุนจดทะเบียนต้องมีเงินจริงไหม

ต้องมีเงินจริงในส่วนที่แจ้งว่าชำระแล้ว มาตรา 1119 บังคับให้ชำระค่าหุ้นเป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นที่ออกเพื่อตอบแทนแรงงานหรือทรัพย์สินตามมาตรา 1108 (5) หรือมาตรา 1221 และห้ามผู้ถือหุ้นหักกลบลบหนี้กับบริษัท ส่วนที่ยังไม่ชำระยังเป็นหนี้ที่ผู้ถือหุ้นค้างบริษัท ถ้าทุนเกินห้าล้านบาท คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567 ให้ยื่นเอกสารธนาคารยืนยันการได้รับเงินพร้อมคำขอจดทะเบียน กำหนด 15 วันนับแต่นายทะเบียนรับจดทะเบียนใช้เฉพาะการจดทะเบียนจัดตั้ง หรือการควบรวมที่ตั้งเป็นบริษัทใหม่ ซึ่งยื่นหนังสือชี้แจงเหตุแทนเอกสารธนาคาร เพราะกรรมการทุกคนเป็นชาวต่างชาติ หรือได้รับการส่งเสริมหรือได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากหน่วยงานด้านการส่งเสริมการลงทุน เช่น BOI หรือ กนอ. การลงข้อความเท็จในเอกสารของบริษัทเพื่อลวงผู้ถือหุ้นมีโทษตามมาตรา 42 แห่ง พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนฯ พ.ศ. 2499

ทุนจดทะเบียนบริษัทขั้นต่ำเท่าไร

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทจำกัดทั่วไป กำหนดเพียงว่าต้องมีผู้เริ่มก่อการตั้งแต่สองคน ตามมาตรา 1097 และหุ้นแต่ละหุ้นมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าบาท ตามมาตรา 1117 ทุนขั้นต่ำมาจากกฎหมายเฉพาะ เช่น พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 14 ที่กำหนดทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และไม่น้อยกว่าสามล้านบาทสำหรับธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาต รวมถึงกฎหมายกำกับธุรกิจบางประเภทที่ต้องตรวจเป็นรายกรณี

ทุนชำระแล้วคืออะไร ต่างจากทุนจดทะเบียนอย่างไร

ทุนชำระแล้วคือจำนวนเงินค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นส่งใช้ให้บริษัทแล้วจริง ซึ่งมาตรา 1111 (3) และ (4) ให้ลงไว้ในรายการจดทะเบียน ครั้งแรกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าหุ้นตามมาตรา 1105 วรรคสาม และมาตรา 1110 วรรคสอง เช่น ทุนจดทะเบียนหนึ่งล้านบาท อาจชำระแล้วสองแสนห้าหมื่นบาท ส่วนที่เหลือเจ็ดแสนห้าหมื่นบาทกรรมการเรียกให้ชำระได้ภายหลังตามมาตรา 1120 และมาตรา 1121

ไม่ชำระค่าหุ้นส่วนที่เหลือจะเกิดอะไรขึ้น

กรรมการเรียกให้ชำระได้เมื่อใดก็ได้ด้วยจดหมายลงทะเบียนล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 21 วัน ตามมาตรา 1120 และมาตรา 1121 ผู้ถือหุ้นที่ไม่ชำระต้องเสียดอกเบี้ยตามมาตรา 1122 และอาจถูกบอกริบหุ้นแล้วขายทอดตลาดตามมาตรา 1123 ถึงมาตรา 1125 ศาลฎีกาในคำพิพากษาที่ 2837/2537 วินิจฉัยว่าถ้าขายทอดตลาดได้เงินน้อยกว่าค่าหุ้นที่ค้าง บริษัทฟ้องเรียกส่วนที่ขาดได้ดังหนี้ทั่วไป

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

ลดทุนจดทะเบียนทำได้ไหม

ทำได้ด้วยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามมาตรา 1224 โดยลดมูลค่าหุ้นหรือลดจำนวนหุ้น แต่ลดให้ต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดไม่ได้ตามมาตรา 1225 ต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์และมีหนังสือถึงเจ้าหนี้ให้คัดค้านภายในสามสิบวันตามมาตรา 1226 และจดทะเบียนภายในสิบสี่วันตามมาตรา 1228 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1509/2566 เพิกถอนมติลดทุนที่ผู้ถือหุ้นซึ่งได้ประโยชน์เป็นพิเศษร่วมลงคะแนน

ทุนจดทะเบียนควรตั้งเท่าไรดี

ไม่มีตัวเลขเดียวที่เหมาะกับทุกบริษัท ข้อพิจารณาหลักคือ ทุนขั้นต่ำที่กฎหมายเฉพาะหรือคู่สัญญากำหนด เงินที่ผู้ถือหุ้นพร้อมชำระจริง ความรับผิดที่ผู้ถือหุ้นยอมรับได้เพราะผู้ถือหุ้นรับผิดเท่าจำนวนที่ยังไม่ชำระตามมาตรา 1096 และภาระเอกสารเมื่อทุนเกินห้าล้านบาท ทุนที่สูงเกินเงินที่มีจริงไม่ได้ทำให้บริษัทน่าเชื่อถือขึ้น แต่ทำให้ผู้ถือหุ้นมีหนี้ค่าหุ้นค้างที่เจ้าหนี้ของบริษัทอาจบังคับเอาได้

เชิงอรรถ: ตัวบท คำพิพากษา และแหล่งอ้างอิงในบทความ

1. **ป.พ.พ. มาตรา 1096** “อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ”, **ป.พ.พ. มาตรา 1097** “บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้”

2. **ป.พ.พ. มาตรา 1098** “หนังสือบริคณห์สนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ(1) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป(2) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในพระราชอาณาเขต(3) วัตถุที่ประสงค์ทั้งหลายของบริษัท(4) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด(5) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร(6) ชื่อ สำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าชื่อซื้อไว้คนละเท่าใด”

3. **ป.พ.พ. มาตรา 1117** “อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น มิให้ต่ำกว่าห้าบาท”, **ป.พ.พ. มาตรา 1105** “อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้นั้น หากว่าหนังสือบริคณห์สนธิให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณีเช่นนั้น ต้องส่งใช้จำนวนที่ล้ำมูลค่าพร้อมกันไปกับการส่งใช้เงินคราวแรกอนึ่ง เงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้นต้องมิให้น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้”

4. **ป.พ.พ. มาตรา 1110** “เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อการบริษัทมอบการทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัทเมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้เป็นตัวเงิน เรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า ตามที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือชี้ชวนบอกกล่าวป่าวร้องหรือหนังสือชวนให้ซื้อหุ้น”, **ป.พ.พ. มาตรา 1111** (คัดเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับค่าหุ้น) “เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา 1110 ได้ใช้เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น คำขอและข้อความที่ลงในทะเบียนนั้น ให้ระบุรายการตามที่ได้ตกลงกันในที่ประชุมตั้งบริษัท ดังต่อไปนี้ คือ ... (3) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด(4) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด ...”

5. **ป.พ.พ. มาตรา 1119** “หุ้นทุก ๆ หุ้นจำต้องให้ใช้เป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา 1108 อนุมาตรา (5) หรือมาตรา 1221ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้นนั้น ผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัทหาได้ไม่”, **ป.พ.พ. มาตรา 1120** “บรรดาเงินค่าหุ้นซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น กรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้นส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น”, **ป.พ.พ.**

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

มาตรา 1121 “การเรียกเงินค่าหุ้นแต่ละคราวนั้น ท่านบังคับว่าให้ส่งคำบอกกล่าวล่วงหน้าไม่ต่ำกว่ายี่สิบเอ็ดวันด้วย จดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ้นทุกคนจะต้องใช้เงินตามจำนวนที่เรียกนั้น สุดแต่กรรมการจะได้กำหนดไปว่าให้ส่งไปยังผู้ใด ณ ที่ใดและเวลาใด”, **ป.พ.พ. มาตรา 1122** “ถ้าและเงินอันจะพึงส่งใช้เป็นค่าหุ้นตามเรียกนั้นผู้ถือหุ้นคนใดมิได้ส่งใช้ตามวันกำหนดไซร้ ผู้นั้นจำต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่กำหนดให้ส่งใช้จนถึงวันที่ได้ส่งเสร็จ”

6. **คำสั่งสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง ที่ 1/2567** เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเอกสารประกอบคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง จดทะเบียนเพิ่มทุนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด และจดทะเบียนควบรวมบริษัทจำกัดที่มีการเพิ่มทุน ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2567 ใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2567 (dbd.go.th) ข้อ 1 ยกเลิกคำสั่งที่ 1/2566 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2566, ข้อ 2.1 (3) วรรคสอง: “เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนแล้ว ให้จัดส่งเอกสารหลักฐานที่ธนาคารออกให้เพื่อรับรองหรือแสดงว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดได้รับเงินลงหุ้นหรือเงินค่าหุ้นตามจำนวนที่ชำระไว้แล้ว พร้อมหนังสือยืนยันจากห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดว่าจำนวนเงินที่ปรากฏในเอกสารหลักฐานที่ธนาคารออกให้ดังกล่าว เป็นเงินที่รับชำระส่วนลงหุ้นหรือค่าหุ้น ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียน”, ข้อ 3.1 (การเพิ่มทุน): “(1) เอกสารหลักฐานที่ธนาคารออกให้ เพื่อรับรองหรือแสดงว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดได้รับชำระเงินลงหุ้นหรือเงินค่าหุ้นเฉพาะส่วนที่เพิ่มทุนตามจำนวนที่ชำระไว้แล้ว (2) หนังสือยืนยันจากห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดว่าจำนวนเงินที่ปรากฏในเอกสารตาม (1) เป็นเงินที่รับชำระส่วนลงหุ้นหรือค่าหุ้น”, ข้อ 5: นายทะเบียนหมายเหตุข้อควรทราบในหนังสือรับรองว่า “นิติบุคคลนี้ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ว่ามีการรับชำระเงินลงหุ้นหรือเงินค่าหุ้นตามทุนที่จดทะเบียนไว้”, ต้นฉบับเป็นภาพสแกน 4 หน้า อ่านเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2569, คู่มือการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (dbd.go.th) ระบุการเรียกชำระค่าหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 25 ของมูลค่าหุ้น ตรวจเมื่อ 15 ตุลาคม 2569

7. **พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 มาตรา 42** “บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด กระทำ หรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้(1) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือ(2) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำการเพื่อลวงให้ห้างหุ้นส่วน บริษัท ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”, **มาตรา 48** “ผู้ใดโดยทุจริต กำหนดค่าแรงงาน หรือทรัพย์สินที่นำมาลงในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัด แทนเงินค่าหุ้นให้สูงกว่ามูลค่าที่แท้จริง มีความผิดทางพินัยต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกินห้าหมื่นบาท” (ค่าปรับเป็นพินัยตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565)

8. **ป.พ.พ. มาตรา 1123** “ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดละเลยไม่ส่งใช้เงินที่เรียกค่าหุ้นตามวันกำหนด กรรมการจะส่งคำบอกกล่าวด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้นั้น ให้ส่งใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้ในคำบอกกล่าวอันนี้ ให้กำหนดเวลาไปพอสมควรเพื่อให้ใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ย และต้องบอกไปด้วยว่าให้ส่งใช้ ณ สถานที่ใด อนึ่ง ในคำบอกกล่าวนั้นจะแจ้งไปด้วยก็ได้ว่า ถ้าไม่ใช้เงินตามเรียก หุ้นนั้นอาจจะถูกริบ”, **ป.พ.พ. มาตรา 1124** “ถ้าในคำบอกกล่าวมีข้อแถลงความถึงการริบหุ้นด้วยแล้ว หากเงินค่าหุ้นที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยยังคงค้างชำระอยู่ตราบใด กรรมการจะบอกริบหุ้นนั้น ๆ เมื่อใดก็ได้”, **ป.พ.พ. มาตรา 1125** “หุ้นซึ่งริบแล้วนั้น ให้เอาออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า ได้จำนวนเงินเท่าใดให้เอาหักใช้ค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ยค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือเท่าใดต้องส่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น”

9. **คำพิพากษาศาลฎีกาที่อ้างในบทความ** ตรวจฉบับย่อจากระบบสืบค้นคำพิพากษาของศาลฎีกา (deka.supremecourt.or.th) เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2569 ข้อความด้านล่างเป็นการสรุปสาระของฉบับย่อ ไม่ใช่การคัดคำต่อคำ, **ฎีกาที่ 2837/2537** (ป.พ.พ. มาตรา 511 512 1106 1124 1125) ผู้จองซื้อหุ้นไม่ชำระค่าหุ้นตามที่บริษัทเรียก บริษัทริบหุ้นและขายทอดตลาดได้เงินน้อยกว่าค่าหุ้นที่ค้าง บริษัทมีอำนาจฟ้องเรียกค่าหุ้นส่วนที่ขาดได้ดังหนี้ทั่วไป เพราะการเข้าชื่อซื้อหุ้นผูกพันผู้เข้าชื่อตามมาตรา 1106, **ฎีกาที่ 5276/2538** (ป.พ.พ. มาตรา 5 512 1119 1120 1121 1123 1124 1125) เมื่อชำระค่าหุ้นงวดแรกแล้ว กรรมการมีอำนาจเรียกค่าหุ้นที่ค้างทั้งหมดหรือแบ่งงวดเมื่อใดก็ได้ตราบที่บริษัทยังดำรงอยู่ เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น การฟ้องเรียกค่าหุ้นจากผู้ถือหุ้นที่ค้างหุ้นละ 75 บาท ไม่เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต, **ฎีกาที่ 4003/2559** (ป.พ.พ. มาตรา 1120) ผู้ถือหุ้นไม่ชำระค่าหุ้นอีกร้อยละ 75 ตามที่กรรมการเรียก บริษัทมีสิทธิริบหุ้นโดยไม่ต้องรอให้ที่ประชุมใหญ่ประชุมวินิจฉัยก่อน เมื่อที่ประชุมใหญ่ไม่ได้ลงมติห้ามเรียกค่าหุ้นเพิ่ม, **ฎีกาที่ 2531/2538** (ป.พ.พ. มาตรา 5 1129 1133 พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 119) ความรับผิดของผู้โอนหุ้นที่ยังชำระไม่เต็มตามมาตรา 1133 คือความรับผิดต่อเจ้าหนี้ของบริษัทที่ผู้โอนเคยถือหุ้น ไม่ใช่ความรับผิดต่อบริษัทในเงินค่าหุ้นที่โอนไปแล้วและใช้ยันบริษัทได้ บริษัทที่ร่วมรู้เห็นการโอนแต่ไม่จดแจ้ง จะยกการไม่จดแจ้งขึ้นเพื่อให้ผู้โอน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

รับผิดไม่ได้, **ฎีกาที่ 1509/2566** (ป.พ.พ. มาตรา 1145 1185 1194 1224) ลดทุนโดยลดจำนวนหุ้นเพื่อตัดขาดทุนสะสมทำได้ แต่เมื่อหุ้นชำระค่าหุ้นไม่เท่ากัน ผู้ถือหุ้นที่ชำระไม่เต็มได้ประโยชน์เป็นพิเศษจึงห้ามออกเสียงตามมาตรา 1185 เมื่อไม่นับเสียงนั้นคะแนนไม่ถึงสามในสี่ มติลดทุนและมติเพิ่มทุนที่ต่อเนื่องกันต้องเพิกถอน

10. **ป.พ.พ. มาตรา 1133** “หุ้นซึ่งโอนกันนั้น ถ้าเป็นหุ้นอันมิได้ส่งเงินใช้เต็มจำนวนค่าหุ้น ท่านว่าผู้โอนยังคงต้องรับผิดในจำนวนเงินที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบถ้วนนั้น แต่ว่า(1) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดในหนี้อันหนึ่งอันใดของบริษัทซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังโอน(2) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดออกส่วนใช้หนี้ เว้นแต่ความปรากฏขึ้นแก่ศาลว่าบรรดาผู้ที่ยังถือหุ้นของบริษัทอยู่นั้นไม่สามารถออกส่วนใช้หนี้อันเขาจะพึงต้องออกใช้นั้นได้ในข้อความรับผิดเช่นว่ามานั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้โอนเมื่อพ้นสองปีนับแต่ได้จดแจ้งการโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น”

11. **พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 14** “ทุนขั้นต่ำที่คนต่างด้าวใช้ในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทย ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้องไม่น้อยกว่าสองล้านบาทในกรณีการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในวรรคแรกเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทุนขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวงสำหรับแต่ละธุรกิจต้องไม่น้อยกว่าสามล้านบาทกฎกระทรวงที่ออกตามบทบัญญัติมาตรานี้ อาจกำหนดระยะเวลาทุนขั้นต่ำที่ต้องนำหรือส่งเข้ามาในประเทศไทยไว้ด้วยก็ได้ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับกับกรณีที่คนต่างด้าวนำเงินหรือทรัพย์สินอันเกิดจากรายได้ที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจเดิมที่เริ่มดำเนินการมาก่อนแล้วในประเทศไทยไปเริ่มประกอบธุรกิจรายอื่นหรือนำไปลงหุ้นหรือลงทุนในกิจการหรือในนิติบุคคลอื่น”

12. **ป.พ.พ. มาตรา 1194** “การใดที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำโดยมติพิเศษ ที่ประชุมใหญ่ต้องลงมติในเรื่องนั้นโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน”, **ป.พ.พ. มาตรา 1145** “จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนบริษัทแล้ว ท่านห้ามมิให้ตั้งข้อบังคับใหม่ หรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิแต่อย่างหนึ่งอย่างใด เว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษ”, **ป.พ.พ. มาตรา 1220** “บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น”, **ป.พ.พ. มาตรา 1221** “บริษัทจำกัดจะออกหุ้นใหม่ให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้วด้วยอย่างอื่นนอกจากให้ใช้เป็นตัวเงินนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะทำตามมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น”, **ป.พ.พ. มาตรา 1222** “บรรดาหุ้นที่ออกใหม่นั้น ต้องเสนอให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่ คำเสนอเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนระบุจำนวนหุ้นให้ทราบว่าผู้นั้นชอบที่จะซื้อได้กี่หุ้น และให้กำหนดวันว่าถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสนองมาแล้วจะถือว่าเป็นอันไม่รับซื้อ เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี หรือผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่าไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการจะเอาหุ้นเช่นนั้นขายให้แก่ผู้ถือหุ้นคนอื่นหรือจะรับซื้อไว้เองก็ได้”

13. **ป.พ.พ. มาตรา 1224** “บริษัทจำกัดจะลดทุนของบริษัทลงด้วยลดมูลค่าแต่ละหุ้น ๆ ให้ต่ำลง หรือลดจำนวนหุ้นให้น้อยลงโดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้นก็ได้”, **ป.พ.พ. มาตรา 1225** “อันทุนของบริษัทนั้นจะลดลงไปให้ถึงต่ำกว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดหาได้ไม่”, **ป.พ.พ. มาตรา 1226** “เมื่อบริษัทประสงค์จะลดทุน ต้องโฆษณาความประสงค์นั้นในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งคราว และต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท บอกให้ทราบรายการซึ่งประสงค์จะลดทุนลงและขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการลดทุนนั้น ส่งคำคัดค้านไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในกำหนดเวลาสามสิบวัน ก็ให้พึงถือว่าไม่มีการคัดค้าน ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการลดทุนลงไม่ได้จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้นแล้ว”, **ป.พ.พ. มาตรา 1227** “ถ้ามีเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดละเลยเสียมิได้คัดค้านในการที่บริษัทจะลดทุนลง เพราะเหตุว่าตนไม่ทราบความ และเหตุที่ไม่ทราบนั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของเจ้าหนี้คนนั้นแต่อย่างใดไซร้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายบรรดาที่ได้รับเงินคืนไปตามส่วนที่ลดหุ้นลงนั้น ยังคงจะต้องรับผิดต่อเจ้าหนี้เช่นนั้นเพียงจำนวนที่ได้รับทุนคืนไปชั่วเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนการลดทุนนั้น”, **ป.พ.พ. มาตรา 1228** “มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น”

14. **อังกฤษและเวลส์** Companies Act 2006 section 586(1) (public company: shares must be paid up at least as to one-quarter of nominal value and the whole of any premium) และ section 763(1) (authorised minimum £50,000 for a public company) (legislation.gov.uk s.586, s.763) ตรวจเมื่อ 15 ตุลาคม 2569

15. **เยอรมนี** GmbHG § 5 Abs. 1 “Das Stammkapital der Gesellschaft muß mindestens fünfundzwanzigtausend Euro betragen.” และ § 7 Abs. 2 (การยื่นจดทะเบียนทำได้เมื่อชำระหนึ่งในสี่ของมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้นที่ไม่ได้ตกลงชำระด้วยทรัพย์สิน) (gesetze-im-internet.de § 5, § 7) ตรวจเมื่อ 23 ตุลาคม 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html

16. **งานวิชาการ (ตรวจข้อมูลบรรณานุกรมกับ Crossref เมื่อ 15 ตุลาคม 2569 และ 12 พฤศจิกายน 2569)** Frank H. Easterbrook & Daniel R. Fischel, “Limited Liability and the Corporation,” University of Chicago Law Review 52(1) (1985) 89 (doi: 10.2307/1599572), Michael C. Jensen & William H. Meckling, “Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure,” Journal of Financial Economics 3(4) (1976) 305-360 (doi:10.1016/0304-405X(76)90026-X), John Armour, “Legal Capital: An Outdated Concept?,” European Business Organization Law Review 7(1) (2006) 5-27 (doi:10.1017/s1566752906000005x), Peter O. Mülbert & Max Birke, “Legal Capital: Is There a Case against the European Legal Capital Rules?,” European Business Organization Law Review 3(4) (2002) 695-732 (doi:10.1017/s1566752900001129)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamcorporatelaw.com/articles/registered-capital-thailand.html